

Danmarks eldste by, med opplevelser for både store og små

Siden begynnelsen av vikingtiden har Ribe vokst ute ved Danmarks Nordsjøkyst. Gjennom århundrene er kysten blitt hjemsoekt av springfloer med store tap av liv og eiendom som følge. Området beskyttes nå med solide flomvoller som gjør byen til et trygt sted å bo i og besøke.

Den tradisjonsrike kroen Weis stuer med sin uteservering ved byens gågate vis a vis hotell Dagmar.

Museet Ribes vikinger ligger sentralt på Odins plass.

Wægtteren orienterer om wægtterrunden.

Ribe Vikingecenter har mange aktiviteter for den som vil være viking for en dag. (foto: VisitRibe).

Vi tok inn på det sentrale ungdomsherberget da vi kom til Ribe første gang. De serverte en bugnende dansk morgenmad (frokost). Lunchen benevner danskene som frokost så det gjelder å ha styr på begrepene innen man setter seg til bords.

Ved neste besøk overnattet vi på ærverdige hotell Dagmar fra 1581, hvor ikke et gulv er i water eller et hjørne vinkelrett. Der ble vi servert et utsøkt måltid i "Wægterkælder" hvor man kan meske seg med kulinariske retter i et historisk miljø.

Selv om begge steder har sin sjarm, så liker vi oss best i bil hos Ribe camping. Plassen er en fin base for opplevelser i omegnen, til tross for at fruene var noe nølende da vi nærmet oss resepsjonen innen vårt første opphold der.

Denne skeptiske holdningen ble vendt til begeistring etter en overnatting på quick-stoppen. Danske campingplasser har gjerne en prisgunstig quick-stop, da det ikke er tillatt å campere utenfor regulerte plasser begrunnet med gjeldende miljøvernbestemmelser.

Der fikk vi tilgang til plassens alle fasiliteter i form av et servicebygg med flotte familierom, romslig grillstue, svømmebasseng og alt som er lagt til rette for et behagelig opphold enten man kommer i bil, med campingvogn, eller vil bo i en av de bekvemme hyttene på plassen.

Senere har vi kost oss på de romslige campingtomtene med

innlagt strøm, vann og avløp, hvor frodige hekker skjærer for vinden fra Vesterhavet, hvorav en med dreieskive slik at man kan følge solen gjennom dagen. Denne har blitt meget populær, så interesserte oppfordres til å være tidlig ute for å booke plass på den, kunne Anne Hansen i plassens resepsjon fortelle.

Det er nærheten til Nordsjøen som gjør Ribe så unik, der byen ligger helt nord i Vadehavet som strekker seg sydover via den tyske kysten til Holland. Et område hvor nærliggende Rømø regnes for den nordligste av de frisiske øyer, bare "et steinkast" fra den nordtyske øya Sylt.

Fra campingplassen kan man sykle på godt tilrettelagte stier inn til Ribes hyggelige sentrum i løpet av noen minutter. Vel inne i sentrum er det en fordel å oppsøke Velkomstsenteret ved torget i den gamle bygningen Porsborg fra 1582.

Susanne Sørensen på senteret forteller at her får du førstehåndsinformasjon om alle aktiviteter i Ribe og omegn. Der kan du også skaffe deg et "Be Happy Pass" som gir rabatter på spise- og overnattingssteder, samt melde deg på guidede sel- og østerssafarier i Vadehavet som står på UNESCOs verdensarvliste og har vært nasjonalpark siden 2008. Følgelig bør du sjekke hvilke regler som gjelder for fri ferdsel innen du begir deg ut på havbunnen ved fjærene uten ledsager. Vår og høst kan du oppleve naturfenomenet "Sort sol" når et uendelig antall

Ribe sett fra marsken viser at domkirken preger bybildet. Og domkirken er verdt et besøk. Foto: VisitRibe

DANMARK: RIBE

Ribe camping tilbyr plass på en dreieskive hvor man kan følge solens ferd over himmelvelvingen gjennom dagen.
Foto: Ribe camping

med trekkfugler samler seg i marsken. Da flyr enorme flokker med stør i så tette formasjoner at de nærmest skygger for solen over horisonten.

I Ribe er et besøk på ett av vikingmuseene like obligatorisk som å bli med på vægterrunden om kvelden. Da kan man følge vægteren rundt i byen innen alle bør "føje seg i seng" slik det lyder i vægtersangen som synges innen runden avsluttes der den begynner på torget mellom hotell Dagmar og den gamle kroen Weis stuer. På uteserveringen der ble vi en gang servert kakestykker så mektige at de kunne regnes for et lite kveldsmåltid. Kroen er en av Danmarks eldste, i et bindingsverkshus fra begynnelsen av 1600-tallet.

Vi har vært med på vægterrunden flere ganger, hver gang med forskjellige vægtere. De lønnes av byens turistkontor hvilket innebærer at deltagelsen er gratis for besøkende. Normalt

Mandøbussen bringer gjester trygt ut til Mandø.

starter runden kl. 20.00 slik at barn og unge som må tidlig i seng kan bli med, men i høysesongen er det en ekstra runde kl. 22.00 senere på kvelden, opplyser turistkontoret.

Wægterne forteller anekdoter om byen, og hver enkelt har sin egen innfallsvinkel til byens over tusen år lange historie.

Den første vi fulgte fortalte at mange bygninger vender gavlentil gaten fordi man i en periode beregnet eiendomsskatten etter fasadens lengde mot gaten, skjønt noen demonstrerte sin rikdom ved å legge husets langside langs ferdselsåren.

En annen fortalte at skatten i en periode ble beregnet ut fra arealet i første etasje, med den følge at de overliggende etasjene på flere hus er trukket ut over første etasje, omtrent lik et tradisjonelt norsk stabbur.

Da vi en gang passerte byens gamle rettersted, fortalte vægteren at de fleste av byens bødler foretrakk halshugging

Kammerslusen sikrer at Ribe med omland ikke oversvømmes ved stormfloer.

Sort sol er betegnelsen på et fenomen som oppstår når enorme stæreflokker flyr i fantasifulle formasjoner over marsken. (foto: VisitRibe).

fremfor å bruke galgen, fordi det ga bedre betalt å svinge øksen mot den dømtes hals enn å legge løkken rundt den. ”Typisk for pengegriske sønderjyder” tilføyde vægteren tørt.

Ribe ligger i marsklandet ut mot Nordsjøen, et område som kalles Vadehavet da både fugler og mennesker kan vade her for å fange fisk og sjødyr ved fjære sjø. Dette lavtliggende området har ofte vært utsatt for springfloer og oversvømmelser. Sist vi besøkte Ribe fortalte vægteren at den første og største som er dokumentert inntraff i 1634. Da stod havet ca. 7 m over normalnivå, noe som er 2 meter mer enn byens høyde over havet. Stormfloen ble kalt ”den store menneskedrukneren”, og i kirkebøkene skal det være notert noe sånt som at ”stormfloen druknet 900 mennesker og godt over 10.000 bønder”. Et meget spesielt menneskesyn må man kunne si, som gjorde forskjell på ”de kondisjonerte” i byen og ”bønderne” ute på landsbygda, men naturkatastrofen fikk tross alt sin rettmessige plass i kirkebøkene, om vi skal tro vægteren.

I vår tid er Ribe sikret mot oversvømmelser bak høye flomvoller, hvor Kammerlusen ute ved kysten er en viktig del av forsvarsverkene som ble bygget først i 1912. Sluseporten stenges automatisk når havet stiger over et visst nivå, og åpner igjen ved fjære sjø slik at båter på Ribe Å fritt kan seile ut mot havet så snart vannstanden er normal. Dit ut kan du gå, sykle eller kjøre bil gjennom marsken, og kanskje å unne deg en matbit i restauranten ved slusen.

Helt siden vikingtiden har Ribe vært en viktig eksporthavn for krøtter og bufe fra Jyllands mange bondegårder. Denne eksporten ga byen inntekter i form av en hodetoll for dyrene som skulle utskipes. Hvert dyr måtte klareres for eksport på rådhuset hvor borgermesteren noterte dem i sine

På et av Ribes gavlhus har storken fått sitt faste rede.

regnskapsbøker. Kutråkket mot rådhuset er årsaken til at hovedgatene snirkler seg gjennom byen, og ikke et resultat av en smart militær strategi om at det er umulig å skyte rundt svinger og hjørner, kommenterte vægteren en gang med et smil om munnen.

Ribes monumentale domkirke har preget byen siden

1100-tallet, etter at ladestedet vokste frem som en viktig handelsby fra begynnelsen av vikingtiden, og er vel verdt et besøk. En medvirkende årsak til byens fremvekst er at kong Erik Menved i 1288 ga borgerne tollfrihet for hele Danmark. Dette førte til at Ribe ble det viktigste handelssenteret på Jylland med utstrakte forbindelser til Hamburg, Bremen og Bergen, men også Trondheim har senere arkeologiske studier vist.

De siste årene har man ved forskjellige utgravninger funnet ca. 1.800 bryner, hvorav en stor del stammer fra et stenbrudd ved Lade i Trondheim. Dette innebærer at det har vært en betydelig handel mellom Norges nordlige landsdeler og Ribe i vikingtiden. Brynene var viktige for både krigere og bønder til å slipe våpen og redskaper, likefullt som de betydde mye for kvinners sysler med nåler og andre husholdningsredskaper som måtte være skarpe. Mengden av funn tyder på at dette ikke har vært tilfeldige gaveutvekslinger, men et resultat av regelmessig handel her i Norden, hevder arkeologer med vikingtiden som sitt spesialområde.

Ribe har to attraksjoner for de som er interessert i

VÆGTERVÆRSET:

**Om du vil tiden vide
Husbond, pig' og dreng
Da er det på tide,
Man føjer seg til seng
Befal dig herren fri.
Vær klog og snild,
Vogt lys og ild
Vor klokke' er slagen ti.**

DANMARK: RIBE

vikingtiden: Museet Ribes Vikinger som ligger sentralt i byen, samt Ribe Vikingecenter med mulighet for mange friluftsjaktiviteter i et autentisk vikingmiljø på Lustrupholm litt utenfor byen.

Syd for Ribe ut mot Mandø ligger Vadehavscenteret hvor man kan få utdypende informasjon om livet i og ved Vadehavet der man kan gå tørrskodd på havbunnen, men må ta hensyn til den regelmessige skiftingen mellom flo og fjære. Ut til Mandø kommer man seg med Mandø-bussen; en traktor med tilhenger på store hjul som frakter folk og varer til og fra den lille øya langs en vei som ligger under vann ved flo sjø, skjønt Ebbevejen er farbar ved lavvann. Der ute ligger det også en campingplass, men du bør sjekke tidevannstabellen innen du begir deg dit med bil eller campingvogn.

Litt lenger syd finner du Rømø hvortil du kan ferdes trygt med bil over demningene langs dikene. Der er det også en campingplass i nærheten av den lange stranden ved Lakolk ut mot Nordsjøen. I tillegg er det ytterligere to campingplasser på øya hvor en; Kommandørgården, finnes nær tettstedet Havneby, mens den andre; Rømø Familiecamping ligger langs veien nordover mot Juvre. På Rømø kan du leie deg en blokart, og seile med trehjulsfarkosten på de flotte sandstrendene.

Et besøk i Ribe gir god innsikt i både Nordens og Norges tidlige historie. Derfra er det kun en knapp times biltur til Legoland hvor familiens unge kan boltre seg i alle attraksjoner, om man da ikke vil tilbringe tid i Ribe Vikingecenter hvor man kan bli med på en tidsreise tusen år bakover i historien.

Byen og området rundt har mye å by på for store og små, og egner seg fint som base for noen flotte feriedager i Danmark.

Kilder:

Ribe turistkontor, Wikipedia, Aftenposten og DK-Camp.
Tekst og foto: Torodd Lie

Blokart er en spennende aktivitet langs Rømøs strender. Foto: VisitRibe

Fakta om Ribe:

- Danmarks og Nordens eldste by, vokste frem som handelssted fra 700-tallet.
- Ribe ble valgt til bispesete under et internasjonalt kirkemøte i 948.
- Rådhuset er Danmarks eldste, og kan dateres tilbake til 1496.
- Mer enn hundre hus i byen er fredet.
- Ribe ligger 5 meter over havets normalnivå.
- Byen har ca. 9.000 innbyggere, og er siden 2007 en del av Esbjerg storkommune.
- I Ribe sentrum er det gratis parkering i inntil 2 timer, forutsatt at man har P-skive i frontruten. Fåes i butikker og turistkontoret.

Flomerket viser hvor høyt stormfloen stod i 1634. Her ved Skibbroen forteller vægteren anekdoter fra Ribes historie.

Nyttige Webadresser:

- www.visitribe.dk
- www.ribecamping.dk/
- www.firstcamp.dk/destination/lakolk-strand-romo/
- www.mandoebrugs.dk/camping
- www.danhostel-ribe.dk/
- www.hoteldagmar.dk
- www.weis-stue.dk/dk
- www.kammerslusen.dk/
- www.vadehavscentret.dk
- www.ribevikingecenter.dk
- www.ribekunstmuseum.dk
- www.ribesvikinger.dk

Quick Stop

Quick Stop er en ordning som DK-Camp kjeden utviklet for å tilfredsstille danske myndigheters miljøkrav.

- Innebærer rimelig og lovlig overnatting.
- Spesielt utformet for bobiler.
- Gjelder fra kl. 20.00 til kl. 10.00 neste dag.
- Beregnet for 2 personer, men mulig å betale for flere gjester samt tilleggstjenester,
- El.-tilkobling mulig hos noen, men ikke alle.